

Yönetici ve Öğretmenlerin Eğitimde Fatih Projesinin Uygulanma Düzeyine İlişkin Görüşleri (Antalya İli Muratpaşa İlçesi Örneği)¹

İlhan GÜNBAI² & Tayfun YÖRÜK³

ÖZET

Bu çalışmada, resmi ve genel liselerde bulunan yönetici ve öğretmenlerin 2012 - 2013 eğitim öğretim yılında uygulamaya koyulan FATİH Projesi'nin uygulanma düzeylerine ilişkin görüşleri belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada tarama modeli kullanılmış olup araştırmanın çalışma evrenini 2012 - 2013 eğitim öğretim yılında Antalya ili Muratpaşa ilçesinde bulunan ve FATİH Projesinin uygulanmakta olduğu 16 lisede görev yapmakta olan 58 okul yöneticisi 835 öğretmen oluşturmaktadır. Araştırma için bu evrenden 51 yönetici (% 88) ve 270 öğretmen (% 32) basit tesadüfi yöntemle seçilerek örneklem oluşturulmuştur. Yönetici ve öğretmenlerin FATİH Projesi'nin uygulanma düzeylerine ilişkin görüşlerini ölçmek için Milli Eğitim Bakanlığı Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan FATİH Projesi Kullanım Anketi'nden yararlanılmıştır. Anket çözümlenmeleri için, frekans, yüzde, aritmetik ortalama, standart sapma, t-testi, ve tek yönlü varyans analizi testleri kullanılmıştır. Araştırmada farkların önemlilik düzeyi .05 olarak alınmıştır. Yönetici ve öğretmenlerin Eğitimde Fatih Projesi kullanım düzeyi görüşlerine ilişkin bulgularda öz yeterlik ve proje getirileri boyutunda "yüksek" düzeyde olumlu görüş belirtilirken, katılımcılar yine öğretim süreçlerinin FATİH Projesi gereksinimlerine göre düzenlenmesi gerekliliğinin "yüksek" düzeyde olduğunu belirtmişlerdir. E-içerik kullanımı, eğitim gereksinimi ve kurum yeterliği boyutlarında ise katılımcılar "orta" düzeyde görüşe sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: FATİH Projesi, Lise, Yönetici, Öğretmen

 DOI Number: <http://dx.doi.org/10.12973/jesr.2014.41.10>

¹ Bu çalışma Tayfun YÖRÜK'ün Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Programı için Doç. Dr. İlhan GÜNBAI danışmanlığında hazırladığı " Genel Lise Yöneticileri, Öğretmenleri Ve Öğrencilerinin Teknolojiye Karşı Tutumları Ve Eğitimde Fatih Projesinin Kullanımına İlişkin Görüşleri Üzerine Bir Araştırma" başlıklı tezinden üretilmiştir

² Doç. Dr. - Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü - igunbayi@akdeniz.edu.tr

³ Bilim Uzmanı - Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü - t.yoruk@gmail.com

GİRİŞ

İnsanlık tarih boyunca, bütün diğer canlılardan farklı olarak bilgi üretmiş, bilgiyi kullanmış, bu bilgileri diğer insanlarla paylaşmış ve çeşitli yollarla bu bilgileri kendilerinden sonraki kuşaklara nakledebilmiştir. Bu zaman zarfı içerisinde, bilginin aktarılış şekilleri eğitimin gelişmesinde de etkili olmuştur. Ancak günümüz çağına gelindiğinde, bu etkilerin çok daha fazla olduğu gözlenmektedir. Bunun da altında yatan sebebin teknolojinin, özellikle “bilgisayarlaşmanın” hızla yaşantımızda değişiklikler sağlaması olarak düşünülebilir.

Teknolojik gelişmelerin birçok uygulama alanı vardır. Bunlardan en kapsamlı ve en önemli olanlarından biri ise eğitim alanıdır. Bu sebeple teknolojiye yaşanan gelişmeler eğitim öğretim süreçlerini de doğrudan etkilemektedir. Orhan ve Akkoyunlu (2003) son yıllarda teknolojideki hızlı gelişmelerin eğitim sistemlerini pek çok açıdan etkilediğini belirtmişlerdir. Teknoloji ve eğitimin bütünleştirilmesi gerekliliğine inananların bu bütünleşmenin sonuçlarına ilişkin ortak kanısı öğrenme ve öğretme süreçleri daha verimli hale gelecek, daha vasıflı kişiler yetişecektir (İnel, Evrekli & Balım, 2011, 129).

21. yüzyıl eğitiminde vurgulanan iki önemli unsur bulunmaktadır: Hayat boyu öğrenme ve bilgi toplumu. Burada bilgi toplumu ifadesiyle anlatılmak istenen, çağımızın gereksinim duyduğu insan modeli olan, bilgiyi hayatının her alanında kullanan ve gerektiğinde bilgiyi üreten toplum kastedilmektedir. Bu tarzda toplumu oluşturmak için teknolojinin gerekliliği de apaçık ortadadır. Bu teknolojiler düşünüldüğünde de ilk akla gelenler kuşkusuz bilgisayar ve internet olmaktadır (Yılmaz & Horzum, 2005, 110).

Teknoloji kullanımı, öğrencilerin öğrenme sürecine yoğunlaşmalarını teşvik eder. Böylece; öğrencilerin motivasyonu ile kendilerine olan güvenlerini yükselterek onların bilişsel becerilerinin de gelişmesini sağlar (Heafner, 2004, 47).

Bilgisayarlar ilk olarak üretildiklerindeki amaçlarına ek olarak birçok özellikle donatılmasının ardından insan hayatında vazgeçilmez bir öge haline gelmiştir. Dolayısıyla eğitim - öğretim ortamları da bu durumdan paylarına düşenleri almışlardır. Bilgisayarların sahip olduğu karmaşık mimari eğitim - öğretim ortamlarında diğer eğitim teknolojilerinden daha çok özelliği bir arada toplamasını sağlamıştır. Birçok fonksiyonu üzerinde barındırma özelliği ile bilgisayarların eğitim öğretim ortamlarında kullanılmasının sağladığı bol miktarda fayda bulunmaktadır. Rıza'ya (2001) göre bu faydalar arasında, bilgisayarların öğrencilerde öz güven sağlaması, öğrenme için güvenli bir ortam sunması, hızlı dönüt vermesi, öğrencilerin bireysel ihtiyaçlarını karşılaması, başarısız öğrencilere yardım etmesi, çok zengin bilgi kaynaklarına doğrudan ulaştırması, bilgilerin yeni yöntemlerle sunulabilir olması ve grup çalışmalarına fırsat vermesi sayılabilir (Yılmaz & Horzum, 2005, 110). Bu faydalarından dolayı bilgisayarlar eğitim-öğretim kurumlarındaki faaliyetlerde, laboratuvarlarda, idari işlerde ve ders dışı faaliyetlerde aktif olarak kullanılmaya başlamış; vazgeçilmez bir teknoloji haline gelmiştir. Bu sebeple de bilgisayar teknolojisinin eğitim-öğretim süreçlerinde kullanımı ile bu kullanıma bağlı olarak genel liselerde uygulanmaya başlayan FATİH (Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) Projesinin okullarda kullanımı bu çerçevede önem taşımaktadır.

MEB 2010 Aralık ayı içerisinde Eğitimde FATİH Projesi olarak isimlendirdiği proje ile altyapı yatırımlarının iyileştirilmesi (her dersliğe geniş bant internet erişim, 40 bin okula donanım sağlama vb.) amacıyla bir proje başlatmıştır. Bu proje ile eğitsel e-içeriğin geliştirilmesi ve öğretim programlarına adaptasyonun sağlanması amaçlanmaktadır. Ayrıca bu proje, öğretmenlere uzaktan eğitim yoluyla bilgi ve internet teknolojilerinin öğrenme-

öğretme sürecine entegrasyonu için hizmet içi eğitim etkinlikleri düzenlemeyi içermektedir (Perkmen & Tezci, 2011, 6).

Türkiye'deki güncel değişimlere FATİH Projesi güzel bir örnektir. Bu proje kapsamında tüm ülke çapındaki ilköğretim okullarına akıllı tahta ve yardımcı teknolojik cihazların sağlanması, öğretmenlere ve öğrencilere tablet bilgisayar verilmesi, tablet bilgisayar içine ders kitaplarının yerleştirilmesi ve tüm bunlara ilave olarak eğitim materyallerinin birçoğuna İnternet üzerinden ulaşım imkânı verilmesi düşünülmektedir. Proje yardımıyla öğretmenlerin yeni teknolojik unsurlara adapte olabilmeleri için bir takım hizmet içi eğitim faaliyetlerine katılmaları da planlanmıştır. FATİH Projesinin, okul temsil eden tüm hiyerarşik yapının değişime iştirakini sağlaması, nihai hedefinin Türkiye'deki tüm okullarla birlikte çalışmak olması ve belirli bir plan dâhilinde göz önünde bulundurulması gereken tüm unsurları mümkün olduğunca sürece dâhil ederek (sistemik) - ilerlemesi yönleriyle sistemik bir değişime ait özellikleri barındırdığı söylenebilir (Öncü, 2013, 394).

Eğitimde FATİH Projesi kapsamında okullarda uygulanacak olan etkinliklerin başında donanım ve yazılım altyapısının kurulumu gelmektedir. Dersliklerin donanım ve yazılım altyapısı bileşeninin altında tüm okullara çok fonksiyonlu yazıcı ve doküman kamera ile tüm dersliklere etkileşimli tahta ve kablolu internet bağlantısı temin edilecek, her öğretmene "Tablet Bilgisayar" verilecektir. Yine proje bileşenlerinden olan e-içeriğin sağlanması ve yönetilmesi ise eğitim - öğretim içeriklerinin elektronik ortamda sunulması ve bunların etkin olarak kullanılmasını kapsamaktadır. Böylelikle bu bileşen, öğrencileri daha etkin kılarak bilgiye erişimi ve öğrenmeyi kolaylaştıracak, eğitimde fırsat ve olanak eşitliğinin hayat bulmasına da katkı sağlayacaktır. Öğretim programlarında etkin BT kullanımı bileşeni, Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı tarafından öğretim programlarında gerekli değişikliğin/açıklamanın yapılmasını, öğretmenlere ve ders kitabı yazarlarına ilgili kurul kararı ile yönlendirmenin yapılmasını hedeflenmektedir. Bir diğer bileşen olan derslerde bilişim teknolojileri kullanımı için öğretmenlere hizmetiçi eğitim ile öğretmenlere öncelikle temel bilgisayar kullanım kursu verilerek teknolojiye olan yetersizliklerin giderilmesi planlanmıştır. Daha sonrada BT'nin derslerde etkin ve verimli kullanılması için formasyona yönelik bir eğitimin verilmesinin uygun olacağı öngörülmüştür. Dolayısıyla "Temel Bilgisayar Kullanımı" konusunda eğitim almamış olanlar ile bu konuda kendilerini yeterli görmeyenlere Eğitici Bilişim Teknolojileri Formatör Öğretmenleri eğitim vermeye başlamıştır. Son bileşen olan bilinçli, güvenilir, yönetilebilir ve ölçülebilir BT ve internet kullanımının sağlanması bileşeni ise bilişim teknolojilerini kullanırken dikkate alınması gereken konular fiziksel ortamın düzenlenmesinden bilişim teknolojisi araçlarından biri olan internetin bilinçli ve güvenli kullanılmasına kadar geniş bir alanı kapsamaktadır (MEB, 2013).

Alanyazın incelendiğinde özellikle 2012 yılının son çeyreğinde Eğitimde FATİH Projesi üzerine çalışmalar yapıldığı göze çarpmaktadır. Yapılan çalışmalar çoğunlukla Eğitimde FATİH Projesi bileşenlerinin öğrenciler tarafından kullanımına, projenin öğretmenler tarafından algılanmasına ve öğretmen ve öğrencilerin bilgisayar okuryazarlık düzeylerini belirlemeye odaklanmışlardır.

Bu çalışmada yukarıda bahsedilenler ışığında, genel liselerde görev yapan yönetici ve öğretmenlerin 2012-2013 eğitim öğretim yılında uygulamaya koyulan Eğitimde FATİH Projesi'nin uygulanmasına ilişkin görüşleri incelenmiştir. Bu görüşler incelenirken aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

1. Genel lise yöneticilerinin ve öğretmenlerinin Eğitimde FATİH Projesi'nin kullanımına ilişkin görüşleri nedir?

2. Genel lise yöneticilerinin, öğretmenlerin FATİH Projesi'nin kullanımına ilişkin görüşleri, görev, branş, yaş, cinsiyet, öğrenim durumu, medeni durum ve kıdeme göre farklılık göstermekte midir?

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Antalya ili Muratpaşa İlçesi'nde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı genel lise yönetici ve öğretmenlerinin Eğitimde FATİH Projesi'nin uygulanmasına ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışmada tekil tarama modeli kullanılmıştır.

Evren-Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini, 2012 - 2013 Eğitim Öğretim yılında Antalya ili Muratpaşa ilçe sınırları içinde bulunan ve Eğitimde FATİH projesi uygulanan 16 lisede görev yapan 16 lise müdürü, 10 Müdür Başyardımcısı, 25 Müdür Yardımcısı olmak üzere toplam 58 yönetici, 835 lise öğretmeni oluşturmaktadır. Güvenirlik düzeyinin .05 olduğu dikkate alınarak yapılan örneklem hesaplamasında aşağıdaki formül kullanılmıştır (Özdamar, 2003, 116-118):

$$n = \frac{N \cdot \sigma^2 \cdot Z_{\alpha}^2}{(N-1) \cdot d^2}$$

(N: Evren birim sayısı, n: Örneklem büyüklüğü, Z_{α} : $\alpha = (0.05$ için) 1.96, d= Örneklem hatası, σ = Evren standart sapması)

Yapılan bu hesaplama sonucunda Antalya İli Muratpaşa İlçesi sınırları içinde bulunan ve Eğitimde FATİH projesi uygulanmakta olan 16 lisenin tamamında (%100), 51 (% 88) okul yöneticisi ve 270 (% 32) öğretmenden tesadüfi yöntemle oluşturulan bir örneklem alınmıştır.

Araştırmaya 9'u kadın (% 19,6), 37'si erkek (% 80,4) olmak üzere 46 yönetici katılmış olup, yöneticilerin yaş dağılımı 31-35 yaş arası 6 kişi (% 13), 36-40 yaş arası 6 kişi (% 13), 41-45 yaş arası 12 kişi (% 26,2), 46-50 yaş arası 6 kişi (% 13), 51 yaş ve üzeri 16 kişi (% 34,8) şeklindedir. Yönetici türündeki katılımcılardan 4'ünün (% 8,7) lisans tamamlama, 36'sının (% 78,3) lisans, 6'sının (% 13) yüksek lisans eğitime sahip oldukları görülmüş, aynı türdeki katılımcıların 25'i (% 54,3) eğitim fakültesi, 5'i (% 10,9) fen fakültesi, 6'sı (% 13) edebiyat fakültesi ve 10'u da (% 21,7) diğer fakültelerden mezun olmuşlardır. Yöneticilerin toplam hizmet süreleri incelendiğinde 6-10 yıl arasında 2 (% 4,3) kişi, 11-15 yıl arasında 4 (% 8,7) kişi, 16-20 yıl arasında 7 (% 15,2) kişi, 21-25 yıl arasında 15 (% 32,6) kişi, 25 yıl ve üzerinde ise 18 (% 39,1) kişi bulunmaktadır.

Araştırmaya 132'si kadın (% 51,4), 125'i erkek (% 48,6) olmak üzere 257 öğretmen katılmış olup, öğretmenlerin yaş dağılımı, 30 yaş ve altı 5 kişi (% 1,9), 31-35 yaş arası 23 kişi (% 8,9), 36-40 yaş arası 50 kişi (% 19,5), 41-45 yaş arası 75 kişi (% 29,2), 46-50 yaş arası 59 kişi (% 23), 51 yaş ve üzeri 45 kişi (% 17,5) şeklindedir. Öğretmenlerin 88'i (% 34,2) fen bilimleri, 148'i (% 57,6) sosyal bilimler, 19'u (% 7,4) ise güzel sanatlar branşındadır. Araştırmaya katılan öğretmenlerin 40'ı (% 15,6) bekâr, 210'u (% 81,7) evlidir. 9'u (% 3,5) lisans tamamlama, 231'i lisans (% 89,9), 17'si (% 6,6) yüksek lisans öğrenimine sahip öğretmenlerin 12'si (% 4,7) 5 veya daha az, 9'u (% 3,5) 6-10 yıl arası, 40'ı (% 15,6) 11-15 yıl arası, 65'i (% 25,3)

16-20 yıl arası, 68'i (% 26,5) 21-25 yıl arası, 63'ü (% 24,5) 25 yıl veya daha fazla hizmet süresine sahiptir.

Veri Toplama Aracı

Genel lise yönetici ve öğretmenlerinin Eğitimde FATİH Projesi'nin uygulanma düzeylerine ilişkin görüşleri belirlenirken, alanyazın taraması yapılmış ve alanyazında yer alan ölçeklere bakılmıştır. MEB Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü FATİH Proje ekibi tarafından hazırlanan "FATİH Projesi Anketi" başlıklı anketin maddeleri yönetici ve öğretmenler için uyarlanmış ve bu maddelere alanyazın taraması sonucu elde edilen ilgili maddeler de eklenmiş, böylece toplamda 40 maddeden oluşan "Eğitimde FATİH Projesi'nin Uygulanmasına İlişkin Görüşler Anketi" başlıklı yeni bir anket elde edilmiştir. Yeniden tasarlanan anket maddeleri ile ilgili olarak uzman görüşleri de alındıktan sonra anket "Kesinlikle katılıyorum, Katılıyorum, Kararsızım, Katılmıyorum, Kesinlikle katılmıyorum" seçenekleriyle 5'li Likert tipinde, Antalya ili Muratpaşa ilçe sınırları içinde FATİH projesi uygulanan genel liselerde görev yapan yönetici ve öğretmenler üzerinde uygulanmıştır.

Uygulanan açımlayıcı faktör analizine göre Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) test değeri, .822 olarak, Barlett's Sphericity test sonucu ise 5375 ($p < .000$) olarak belirlenmiştir. Bu test, örneklem büyüklüğünün yeterliliğini ölçer ve örneklem büyüklüğüyle ilgilendirir. Bunun için, gözlenen korelasyon katsayılarının büyüklüğü ile kısmi korelasyon katsayılarının büyüklüğünü karşılaştırır. Nakip'e (2003) göre bu testin değeri küçük çıkarsa, çift olarak değişkenler arasındaki korelasyon ilişkisinin diğer değişkenlerce açıklanmayacağını gösterir. KMO, testinde bulunan değer 0.50'nin altında ise kabul edilebilir aralık dışında, 0.50 zayıf, 0.60 orta, 0.70 iyi, 0.80 çok iyi, 0.90 mükemmeldir (Karagöz & Kösterelioğlu, 2008, 86-87). Bu bilgiler ışığında KMO'nun .60'dan yüksek, Barlett Sphericity testinin anlamlı çıkması verilerin faktör analizi için uygun olduğunu gösterir.

Uygulanan açımlayıcı faktör analizi neticesinde maddelerin kaç faktör altında toplandıkları ve madde yüklerinin uygunluklarını belirleyebilmek için temel bileşenler sonuçlarına bakılmıştır. "Total Variance Explained" tablosu incelendiğinde, ölçek maddelerinin 10 faktör altında toplandığı görülmüştür. Faktör sayısının 5 faktör önerildiği çözümleme sonucunda faktörlerin öz değerleri sırasıyla % 23,370, % 13,525, % 9,892, % 6,647 ve % 5,736 değerlerini alırken faktörlerin toplam varyans açıklama oranı ise % 59,170 olarak hesaplanmıştır.

Yukarıdaki hesaplamalar ışığında her faktör için ayrı ayrı ve anketin tümü için Cronbach Alfa katsayısı hesaplanmıştır. Tüm boyutların toplam güvenilirlik düzeyi .8500'dır. Buna göre "E-İçerik Kullanımı", "Eğitim Gereksinimi", "Öğretim Süreçleri", "Öz-Yeterlik ve Proje Getirileri", "Kurum Yeterliliği" olarak belirlenen faktörlerin güvenilirlik düzeyleri sırasıyla .7990, .8770, .8680, .8010, .7440 olarak tespit edilmiştir.

Yönetici ve öğretmenlerin Eğitimde FATİH Projesi'nin uygulanma düzeyine ilişkin görüşlerinin belirlendiği anketin, açımlayıcı faktör analizi gerçekleştirildikten sonra, açımlayıcı faktör analizi ile elde edilen faktörleşme yapısının doğrulanması amacıyla doğrulayıcı faktör analizi uygulanmıştır.

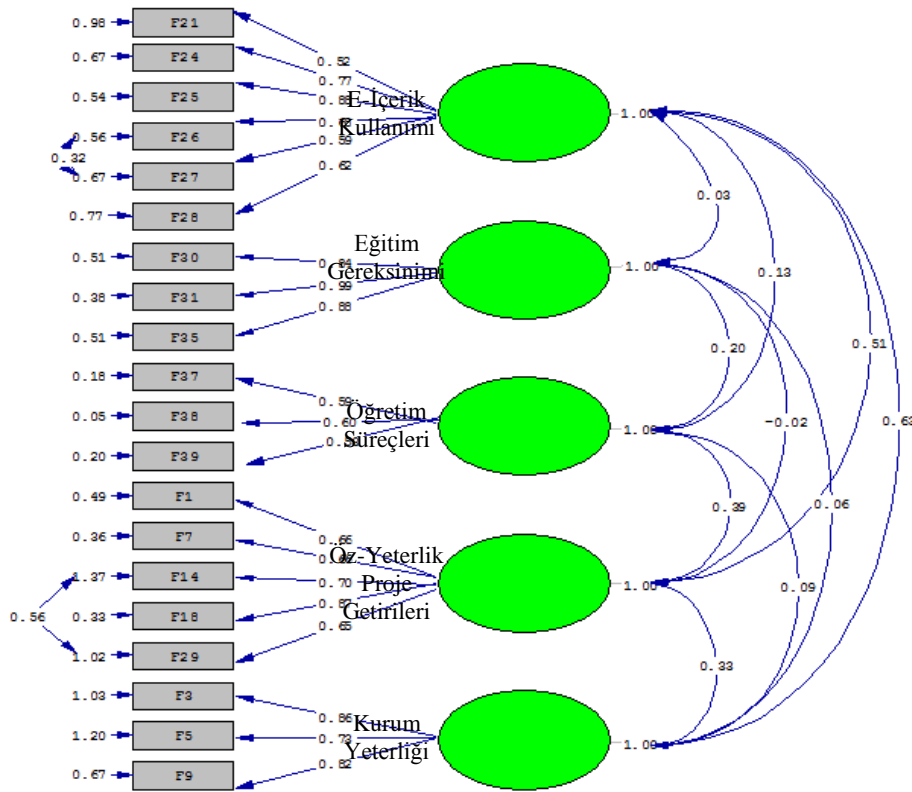
Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda (Şekil 1), uyum indeksleri [$\chi^2=341.78$, $sd=140$, $P < 0,001$], (χ^2/sd)= 2.441, RMSEA=0,075, GFI=0,88 ve AGFI=0,83 olarak bulunmuştur. Uyum indeksleri incelendiğinde, χ^2/sd değerinin kabul edilebilir bir değere sahip olduğu ve RMSEA, GFI ve AGFI değerlerinin ise kabul edilebilir uyuma çok yakın değerlere sahip oldukları gözlenmiştir. Sonuç olarak ölçeğin beş faktörlü yapısı, doğrulayıcı faktör analizi ile

de desteklenmiştir. Modele ilişkin uyum indeksleri ve kabul edilebilir ölçüt değerleri Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Yönetici ve öğretmenlerin eğitimde FATİH projesinin uygulanma düzeyine ilişkin anket doğrulayıcı faktör analizi değerleri ve uyum indeksleri

Değerler	χ^2/sd	RMSEA	GFI	AGFI
Model	2,441	0,075	0,88	0,83
Ölçüt	2-3 *	0,05 - 0,08 *	0,90 - 0,95 *	0,85 - 0,90 *

*Kabul edilebilir uyum (Schermelleh-Engel, Moosbrugger & Müller, 2003)

Şekil 1. Yönetici ve öğretmenlerin eğitimde FATİH projesinin uygulanma düzeyine ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik anketin doğrulayıcı faktör analizi modeli

Verilerin Analizi

Araştırmanın genel amacı çerçevesinde cevapları aranan alt problemlere yönelik olarak toplanan veriler doğrudan bilgisayara girilmiş, veriler üzerinden gerekli istatistiksel çözümler yapılmıştır. Eğitimde FATİH Projesi'nin uygulanma düzeyine ilişkin görüşleri belirlemek için; frekans (f), yüzde (%), aritmetik ortalama (\bar{x}), standart sapma (SS), t-testi, LSD ve tek yönlü varyans analizi (One Way ANOVA) testleri kullanılmıştır. Araştırmada tüm istatistiksel analizlerin değerlendirilmesinde önemlilik düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir. Nicel verilerin çözümlenmesinde Likert ölçeğinde bulunan derecelerin çözümlenmesi 1,00-1,80: Çok düşük; 1,81-2,60: Düşük; 2,61-3,40: Orta; 3,41-4,20: Yüksek; 4,21-5,00: Çok yüksek, aralıklarına göre yapılmıştır.

BULGULAR VE YORUMLAR

Bu bölüm problem cümlesi ve alt problemlere ait verilen çözümlenmesi ile elde edilen bulguları ve yorumları içermektedir.

Genel Lise Yönetici ve Öğretmenlerin Eğitimde FATİH Projesinin Kullanım Düzeyine İlişkin Görüşleri

Bu bölümde genel lise yönetici ve öğretmenlerin Eğitimde FATİH Projesi'nin uygulanmasına ilişkin belirlenen boyutlara ait bilgiler Tablo 2'de verilmiştir. Bilgiler katılımcıların türlerine göre yönetici ve öğretmen başlıkları altında ayrı ayrı incelenirken, bütün katılımcılara ait olacak şekilde genel biçimde de sunulmuştur.

Tablo 2. Yönetici ve öğretmenlerin eğitimde FATİH projesinin uygulanma düzeyine ilişkin görüşleri

Boyut	\bar{x}	S
E-İçerik Kullanımı	3,07	0,75
Eğitim Gereksinimi	3,24	0,97
Öğretim Süreçleri	3,96	0,69
Öz-Yeterlik ve Proje Getirileri	3,78	0,78
Kurum Yeterliği	2,90	1,03

Ortalamalara bakıldığında, yönetici ve öğretmenlerin FATİH Projesinin uygulanma düzeyine ilişkin olarak öğretim süreçleri boyutunda en yüksek seviyede, kurum yeterliği boyutunda ise en düşük seviyede görüşe sahip oldukları anlaşılmaktadır.

Genel Lise Yönetici ve Öğretmenlerinin Okuldaki Görev Değişkenine Göre Eğitimde FATİH Projesinin Kullanımına İlişkin Görüşleri

Eğitimde FATİH projesinin uygulanma düzeyine ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinin okuldaki görev değişkenine göre karşılaştırılması amacıyla yapılan t-testi analizi sonuçlarına Tablo 3'te yer verilmiştir.

Tablo 3. Eğitimde FATİH projesinin uygulanma düzeyine ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinin okuldaki görev değişkenine göre karşılaştırılması

Boyut	Görev	N	\bar{x}	S	sd	t	p
E-İçerik Kullanımı	Yönetici	46	3,73	0,42	103,091	9,950	.00 ***
	Öğretmen	257	2,96	0,74			
Eğitim Gereksinimi	Yönetici	46	3,76	0,72	79,219	5,034	.00 ***
	Öğretmen	257	3,14	0,99			
Öğretim Süreçleri	Yönetici	46	3,12	0,47	301	10,436	.00***
	Öğretmen	257	4,11	0,61			
Öz-Yeterlik ve Proje Getirileri	Yönetici	46	3,78	0,55	86,459	,008	.99
	Öğretmen	257	3,78	0,82			
Kurum Yeterliği	Yönetici	46	3,72	0,87	301	6,307	.00***
	Öğretmen	257	2,75	0,99			

*p<.05, **p<.01, ***p<.001

Tablo 3 incelendiğinde yönetici ve öğretmenler arasında okuldaki görev değişkenine göre FATİH Projesinin uygulanma düzeyine ilişkin olarak öz-yeterlik ve proje getirileri boyutu dışında bütün boyutlarda anlamlı farklılığa rastlanmıştır.

E-içerik kullanımı konusunda yöneticilere göre öğretmenlerin derslerde e-içerik kullanımı yüksek düzeydeyken, öğretmenlere göre kendilerinin derslerde e-içerik kullanımının daha düşük düzeydedir. Benzer şekilde eğitim gereksinimi boyutunda da yöneticiler öğretmenlere kıyasla, FATİH Projesinin kullanım düzeyinin artırılması için daha fazla eğitime ihtiyacın olduğu görüşünü belirtmişlerdir.

Anlamli farklılığın rastlandığı diğeri bir boyut olan öğretim süreçleri boyutunda öğretmenler, öğretim süreçleri ile FATİH Projesinin daha fazla bütünleştirilmesinin gerekli olduğunu bildirmişlerdir.

Kurum yeterliğı boyutunda yöneticiler, FATİH Projesi ile birlikte gelen teknolojik donanımı yüksek düzeyde yeterli bulmaktadırlar. Bu görüşün aksine öğretmenler kurumlarını yöneticilere kıyasla FATİH Projesi kapsamında sağlanan donanım açısından daha az yeterli görmektedir.

Genel Lise Yönetici ve Öğretmenlerinin Branş Değişkenine Göre Eğitimde FATİH Projesinin Kullanımına İlişkin Görüşleri

Eğitimde FATİH projesinin uygulanma düzeyine ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinin branş değişkenine göre karşılaştırılması amacıyla yapılan ANOVA analizi sonuçlarına Tablo 4'te yer verilmiştir.

Tablo 4. Eğitimde FATİH projesinin uygulanma düzeyine ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinin branş değişkenine göre karşılaştırılması

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamli Fark
E-İçerik Kullanımı	Gruplar arası	1,198	2	,599	1,036	.35	-
	Grup içi	172,306	298	,578			
	Toplam	173,504	300				
	1. Fen Bilimleri (3,04, S:0,81) 2. Sosyal Bilimler (3,12, S:0,72) 3. Spor ve Güzel Sanatlar (2,89, S:0,83)						
Eğitim Gereksinimi	Gruplar arası	,350	2	,175	,181	.83	-
	Grup içi	287,495	298	,965			
	Toplam	287,845	300				
	1. Fen Bilimleri (3,19, S:1,14) 2. Sosyal Bilimler (3,26, S:0,89) 3. Spor ve Güzel Sanatlar (3,28, S:0,90)						
Öğretim Süreçleri	Gruplar arası	,198	2	,099	,207	.81	-
	Grup içi	142,497	298	,478			
	Toplam	142,695	300				
	1. Fen Bilimleri (3,99, S:0,64) 2. Sosyal Bilimler (3,95, S:0,72) 3. Spor ve Güzel Sanatlar (4,02, S:0,69)						
Öz-Yeterlik ve Proje Getirileri	Gruplar arası	4,562	2	2,281	3,719*	.02	1-2
	Grup içi	182,788	298	,613			
	Toplam	187,350	300				
	1. Fen Bilimleri (3,60, S:0,82) 2. Sosyal Bilimler (3,86, S:0,75) 3. Spor ve Güzel Sanatlar (3,92, S:0,88)						
Kurum Yeterliğı	Gruplar arası	3,052	2	1,526	1,435	.24	-
	Grup içi	316,947	298	1,064			
	Toplam	319,998	300				
	1. Fen Bilimleri (2,75, S:1,13) 2. Sosyal Bilimler (2,95, S:1,00) 3. Spor ve Güzel Sanatlar (3,00, S:0,83)						

*p<.05, **p<.01, ***p<.001

Tablo 4 incelendiğinde araştırmaya katılan yönetici ve öğretmenler arasında branş değişkenine göre, e-içerik kullanımı [$F_{(2-298)}=1,036$, $p<.05$], eğitim gereksinimi [$F_{(2-298)}=0,181$, $p<.05$], öğretim süreçleri [$F_{(2-298)}=0,207$, $p<.05$] ve kurum yeterliği [$F_{(2-298)}=1,435$, $p<.05$] boyutlarında anlamlı bir farklılık yoktur. E-İçerik kullanımı boyutunda fen bilimleri branşlarında ($\bar{x}=3,04$), sosyal bilimler branşlarında ($\bar{x}=3,1155$), güzel sanatlar branşlarında ($\bar{x}=2,89$) bulunan yönetici ve öğretmenler orta düzeyde tutum sergilemektedir. Fen bilimleri ($\bar{x}=3,19$), sosyal bilimler ($\bar{x}=3,26$) ve spor ve güzel sanatlar ($\bar{x}=3,28$) branşlarındaki yönetici ve öğretmenlerin eğitim gereksinimi boyutunda verdiği cevaplar, katılımcıların orta düzeyde FATİH Projesi'nin kullanımına yönelik eğitime ihtiyaçları olduğunu göstermektedir.

Öğretim süreçleri boyutunda fen bilimleri branşında ($\bar{x}=3,99$), sosyal bilimler branşında ($\bar{x}=3,95$) ve güzel sanatlar branşında ($\bar{x}=4,02$) bulunan yönetici ve öğretmenler "yüksek" seviyede öğretim programlarına ilişkin iyileştirmelerin FATİH Projesi'nin kullanım seviyesine arttıracağına inanmaktadırlar. Kurum yeterliği boyutunda fen bilimleri branşında ($\bar{x}=2,75$), sosyal bilimler branşında ($\bar{x}=2,96$) ve spor ve güzel sanatlar branşında ($\bar{x}=3,01$) bulunan yönetici ve öğretmenler kurumlarının donanımsal alt yapısını "orta" seviyede yeterli görmektedirler.

Öz-yeterlik ve proje getirileri [$F_{(2-298)}=3,719$, $p<.05$] boyutunda bulunan farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu saptamak adına yapılan LSD sonuçları farklılığın fen bilimleri ($\bar{x}=3,60$) ve sosyal bilimler ($\bar{x}=3,86$) branşları arasında olduğunu ortaya koymuştur. Buna göre sosyal bilimler branşına ait yönetici ve öğretmenler FATİH projesinin getirilerine karşı daha olumlu düşüncelere sahiptirler.

Kurum yeterliği boyutundan incelendiğinde, fen bilimleri branşındaki yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=4,00$) ile sosyal bilimler branşındaki yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,69$) "yüksek" düzeyde kurumlarını teknoloji donanımı açısından yeterli bulurken, spor ve güzel sanatlar branşına ait yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,3050$) aynı görüşü "orta" düzeyde benimsemişlerdir.

Genel Lise Yönetici ve Öğretmenlerinin Yaş Değişkenine Göre Eğitimde FATİH Projesinin Kullanımına İlişkin Görüşleri

Eğitimde FATİH projesinin uygulanma düzeyine ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinin yaş değişkenine göre karşılaştırılması amacıyla yapılan ANOVA analizi sonuçlarına Tablo 5'te yer verilmiştir.

Yönetici ve öğretmenlerin e-içerik kullanımı boyutunda [$F_{(5-297)}=3,217$, $p<.05$] yaş değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmaktadır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu görmek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre; 31-35 yaş arası ($\bar{x}=3,36$) yönetici ve öğretmenlerle, 41-45 yaş arası ($\bar{x}=2,87$) yönetici ve öğretmenler ile 46-50 yaş arası yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,03$) arasında; 51 yaş ve üzeri yönetici ve öğretmenler ile ($\bar{x}=3,29$); 41-45 yaş arası yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,87$) ve 46-50 yaş arası yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,03$) arasında anlamlı fark bulunmuştur. Ortalamalara bakıldığında, yönetici ve öğretmenlerin yaş değişkenine göre e-içerik kullanımı boyutunda en yüksek seviyeye 31-35 yaş aralığında rastlanmıştır.

Tablo 5. Eğitimde FATİH projesinin uygulanma düzeyine ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinin yaş değişkenine göre karşılaştırılması

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
E-İçerik Kullanımı	Gruplar arası	8,914	5	1,783	3,217**	.00	2-4,
	Grup içi	164,601	297	,554			2-5,
	Toplam	173,515	302				4-6,5-6
1. 26-30 (3,17, S:0,57) 2. 31-35 Yaş Arası (3,36, S:0,80) 3. 36-40 Yaş Arası (3,04, S:0,66) 4. 41-45 Yaş Arası (2,87, S:0,71) 5. 46-50 Yaş Arası (3,03, S:0,59) 6. 51 Yaş ve üzeri (3,29, S:0,97)							
Eğitim Gereksinimi	Gruplar arası	6,949	5	1,390	1,469	.20	5-6
	Grup içi	281,010	297	,946			
	Toplam	287,959	302				
1. 26-30 (3,12, S:0,14) 2. 31-35 Yaş Arası (3,19, S:1,08) 3. 36-40 Yaş Arası (3,29, S:1,03) 4. 41-45 Yaş Arası (3,22, S:0,90) 5. 46-50 Yaş Arası (3,02, S:0,95) 6. 51 Yaş ve üzeri (3,48, S:1,02)							
Öğretim Süreçleri	Gruplar arası	3,239	5	,648	1,361	.23	5-6
	Grup içi	141,315	297	,476			
	Toplam	144,554	302				
1. 26-30 (4,31, S:0,33) 2. 31-35 Yaş Arası (3,96, S:0,81) 3. 36-40 Yaş Arası (3,92, S:0,69) 4. 41-45 Yaş Arası (3,98, S:0,65) 5. 46-50 Yaş Arası (4,08, S:0,63) 6. 51 Yaş ve üzeri (3,80, S:0,77)							
Öz-Yeterlik ve Proje Getirileri	Gruplar arası	7,637	5	1,527	2,520*	.03	2-4, 3-4,
	Grup içi	179,998	297	,606			4-5
	Toplam	187,635	302				
1. 26-30 (4,02, S:0,38) 2. 31-35 Yaş Arası (3,97, S:0,84) 3. 36-40 Yaş Arası (3,97, S:0,80) 4. 41-45 Yaş Arası (3,56, S:0,78) 5. 46-50 Yaş Arası (3,82, S:0,82) 6. 51 Yaş ve üzeri (3,74, S:0,70)							
Kurum Yeterliği	Gruplar arası	18,753	5	3,751	3,693**	.00	2-3, 2-4,
	Grup içi	301,629	297	1,016			2-5, 3-6,
	Toplam	320,382	302				4-6, 5-6
1. 26-30 (2,93, S:0,89) 2. 31-35 Yaş Arası (3,25, S:1,21) 3. 36-40 Yaş Arası (2,75, S:0,98) 4. 41-45 Yaş Arası (2,69, S:0,91) 5. 46-50 Yaş Arası (2,78, S:1,11) 6. 51 Yaş ve üzeri (3,28, S:0,95)							

*p<.05, **p<.01, ***p<.001

Yönetici ve öğretmenlerin eğitim gereksinimi boyutunda [$F_{(5-297)}=1,469$, $p<.05$] yaş değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmaktadır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu görmek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre; 46-50 yaş arası ($\bar{x}=3,02$) yönetici ve öğretmenlerle, 51 yaş ve üzeri ($\bar{x}=3,48$) yönetici ve öğretmenler arasında anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre 51 yaş ve üzeri yönetici ve öğretmenler FATİH Projesi'nin kullanımına ilişkin daha çok eğitime duymaktadırlar.

Yönetici ve öğretmenlerin öğretim süreçleri boyutunda [$F_{(5-297)}=1,361$, $p<.05$] yaş değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmaktadır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu görmek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre; 46-50 yaş arası ($\bar{x}=4,09$) yönetici ve öğretmenlerle, 51 yaş ve üzeri ($\bar{x}=3,80$) yönetici ve öğretmenler arasında anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre 46-50 yaş arası yönetici ve öğretmenler FATİH Projesi'nin öğretim süreçleri ile bütünleşmesinden memnuniyetlerini daha yüksek seviyede dile getirmişlerdir.

Yönetici ve öğretmenlerin öz-yeterlik ve proje getirileri boyutunda [$F_{(5-297)}=2,520$, $p<.05$] yaş değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmaktadır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu görmek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre; 41-45 yaş arası ($\bar{x}=3,56$) yönetici ve öğretmenler ile 31-35 yaş arası ($\bar{x}=3,97$) yönetici ve öğretmenler, 36-40 yaş arası ($\bar{x}=3,97$) yönetici ve öğretmenler, 46-50 yaş arası ($\bar{x}=3,82$) yönetici ve öğretmenler

arasında anlamlı fark bulunmuştur. Ortalamalara göre, 41-45 yaş aralığında bulunan yönetici ve öğretmenler FATİH Projesi'nin getirilerinin diğer yaş gruplarına göre daha düşük seviyede olacağı görüşünü belirtmişlerdir.

Yönetici ve öğretmenlerin kurum yeterliği boyutunda [$F_{(5-297)}=3,693$, $p<.05$] yaş değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmaktadır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu görmek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre; 31-35 yaş arası ($\bar{x}=3,25$) yönetici ve öğretmenler ile 36-40 yaş arası ($\bar{x}=2,75$) yönetici ve öğretmenler, 41-45 yaş arası ($\bar{x}=3,69$) yönetici ve öğretmenler, 46-50 yaş arası ($\bar{x}=2,78$) yönetici ve öğretmenler arasında; 51 yaş ve üzeri ($\bar{x}=3,28$) yönetici ve öğretmenler ile 36-40 yaş arası ($\bar{x}=2,75$) yönetici ve öğretmenler, 41-45 yaş arası ($\bar{x}=3,69$) yönetici ve öğretmenler, 46-50 yaş arası ($\bar{x}=2,78$) yönetici ve öğretmenler arasında anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre, 31-35 yaş aralığında bulunan yönetici ve öğretmenler FATİH Projesi'nin uygulanabilirliği açısından kurumlarını 36-40 yaş arası yönetici ve öğretmenlere göre daha donanımlı görürken, 41-45 yaş arası yönetici ve öğretmenlere göre daha düşük seviyede bir yeterlik belirtmişlerdir. Bununla beraber, 51 yaş ve üzeri yönetici ve öğretmenler kurumlarını 36-40 yaş arası yönetici ve öğretmenlere göre daha donanımlı görürken, 41-45 yaş arası yönetici ve öğretmenler FATİH Projesi açısından kurumlarının donanımsal alt yapısını 51 yaş ve üzeri öğretmen ve yöneticilere göre daha olumlu görmektedir.

Genel Lise Yönetici ve Öğretmenlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre Eğitimde FATİH Projesini Kullanımına İlişkin Görüşleri

Eğitimde FATİH projesinin uygulanma düzeyine ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması amacıyla yapılan t-testi analizi sonuçlarına Tablo 6'da yer verilmiştir.

Tablo 6. Eğitimde FATİH projesinin uygulanma düzeyine ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinin cinsiyet değişkenine göre karşılaştırılması

Boyut	Cinsiyet	N	\bar{x}	S	sd	t	p
E-İçerik Kullanımı	Erkek	162	3,18	0,74	301	2,598*	.01*
	Kadın	141	2,95	0,75			
Eğitim Gereksinimi	Erkek	162	3,23	0,99	301	0,228	.82
	Kadın	141	3,25	0,96			
Öğretim Süreçleri	Erkek	162	3,92	0,73	301	1,207	.22
	Kadın	141	4,01	0,64			
Öz-Yeterlik ve Proje Getirileri	Erkek	162	3,90	0,73	301	2,896**	.00*
	Kadın	141	3,64	0,82			
Kurum Yeterliği	Erkek	162	3,01	1,07	301	2,146*	.03*
	Kadın	141	2,76	0,95			

* $p<.05$, ** $p<.01$, *** $p<.001$

Tablo 6 incelendiğinde yönetici ve öğretmenlerin e-içerik kullanımı boyutunda [$t_{(301)}=2,598$; $p>.05$], öz-yeterlik ve proje getirileri [$t_{(301)}=2,896$; $p>.05$] boyutunda ve kurum yeterliği [$t_{(301)}=2,146$; $p>.05$] boyutlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı fark bulunmaktadır. Yönetici ve öğretmenlerin eğitim gereksinimi [$t_{(301)}=0,228$; $p>.05$] ve öğretim süreçleri [$t_{(301)}=1,207$; $p>.05$] boyutlarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.

E-içerik kullanımı boyutunda erkek katılımcılar ($\bar{x}=3,18$), kadın katılımcılar ise ($\bar{x}=2,95$) düzeyinde ortalamaya sahiptirler. Her ne kadar iki ortalama da orta seviyesinde olsa da erkek katılımcılarla kadın katılımcıların e-içerik kullanımı arasında istatistiksel anlamda farklılık vardır. Ortalamalar, erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre derslerinde e-içerikten daha fazla yararlandığını göstermektedir.

Erkek katılımcılar ($\bar{x}=3,23$) ve kadın katılımcılar ($\bar{x}=3,25$) "orta" düzeyde Eğitimde FATİH Projesinin kullanımı için eğitime ihtiyaç duyduklarını belirtmişlerdir. Öğretim süreçleri boyutunda, erkek katılımcılar ($\bar{x}=3,92$) ve kadın katılımcılar ise ($\bar{x}=4,01$) "yüksek" düzeyde görüş bildirmişlerdir. Erkek katılımcılar ($\bar{x}=3,90$) ve kadın katılımcılar ($\bar{x}=3,64$) öz-yeterliklerinin ve FATİH Projesi'nin getirilerinin "yüksek" olduğu görüşünü bildirmişlerdir. Her ne kadar iki grup da aynı seviyede görüş bildirseler de istatistiksel anlamda iki grup arasında farklılık bulunmaktadır; ortalamalara bakıldığında, erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre daha yüksek düzeyde öz-yeterliklerinin olduğu sonucuna varılabilir.

Kurum yeterliği boyutunda erkek katılımcılar ($\bar{x}=3,01$) ve kadın katılımcılar ($\bar{x}=2,76$) "orta" düzeyde bir görüş ortaya koymuşlardır. İki gruba ait görüş seviyelerinin aynı olmasına rağmen, cinsiyet değişkenine göre iki grup arasında istatistiksel anlamda fark olduğu görülmektedir. Ortalamalar incelendiğinde denilebilir ki; erkek yönetici ve öğretmenler kadın yönetici ve öğretmenlere göre kurumlarını daha yüksek seviyede yeterli bulmaktadırlar.

Genel Lise Yönetici ve Öğretmenlerinin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre Eğitimde FATİH Projesini Kullanımına İlişkin Görüşleri

Eğitimde FATİH projesinin uygulanma düzeyine ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinin öğrenim durumu değişkenine göre karşılaştırılması amacıyla yapılan ANOVA analizi sonuçlarına Tablo 7'de yer verilmiştir.

Tablo 7. Eğitimde FATİH projesinin uygulanma düzeyine ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinin öğrenim durumu değişkenine göre karşılaştırılması

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	sd	Kareler Ort.	F	p	Anlamlı Fark
E-İçerik Kullanımı	Gruplar arası	,882	2	,441	,766	,466	-
	Grup içi	172,633	300	,575			
	Toplam	173,515	302				
1.Lisans Tamamlama (3,32, S:0,61) 2. Lisans (3,05, S:0,77) 3. Yüksek Lisans (3,09, S:0,75)							
Eğitim Gereksinimi	Gruplar arası	1,438	2	,719	,753	,472	-
	Grup içi	286,520	300	,955			
	Toplam	287,959	302				
1.Lisans Tamamlama (3,54, S:0,44) 2. Lisans (3,22, S:1,00) 3. Yüksek Lisans (3,31, S:0,94)							
Öğretim Süreçleri	Gruplar arası	,593	2	,296	,618	,540	-
	Grup içi	143,961	300	,480			
	Toplam	144,554	302				
1.Lisans Tamamlama (3,75, S:0,69) 2. Lisans (3,97, S:0,67) 3. Yüksek Lisans (3,98, S:0,92)							
Öz-Yeterlik ve Proje Getirileri	Gruplar arası	1,248	2	,624	1,004	,367	-
	Grup içi	186,387	300	,621			
	Toplam	187,635	302				
1.Lisans Tamamlama (3,65, S:0,71) 2. Lisans (3,76, S:0,79) 3. Yüksek Lisans (3,98, S:0,75)							
Kurum Yeterliği	Gruplar arası	1,528	2	,764	,719	,488	-
	Grup içi	318,854	300	1,063			
	Toplam	320,382	302				
1.Lisans Tamamlama (2,67, S:1,16) 2. Lisans (2,89, S:1,01) 3. Yüksek Lisans (3,09, S:1,19)							

*p<.05, **p<.01, ***p<.001

Tablo 7 incelendiğinde yönetici ve öğretmenler arasında öğrenim durumu değişkenine göre e-içerik kullanımı boyutunda [$F_{(2-300)}=0,766$, $p<.05$] anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Lisans tamamlama mezunu ($\bar{x}=3,32$) öğretmen ve yöneticiler, lisans mezunu ($\bar{x}=3,06$) ve yüksek lisans mezunu öğretmen ve yöneticiler ($\bar{x}=3,09$), derslerde e-içerik kullanımını ve bakanlığın e-içerik materyallerini temin edebilmesini "orta" düzeyde yeterli bulmaktadır.

Öğretim süreçleri boyutunda öğrenim durumu değişkenine göre yönetici ve öğretmenler arasında [$F_{(2-300)}=0,618$, $p<.05$] anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Lisans tamamlama mezunu ($\bar{x}=3,75$) öğretmen ve yöneticiler, lisans mezunu ($\bar{x}=3,97$) ve yüksek lisans mezunu öğretmen ve yöneticiler ($\bar{x}=3,98$), öğretim programlarının FATİH Projesi'nin kullanımının daha verimli hale getirilmesi yönünde değiştirilmesi gerektiği görüşünde birleşmişlerdir.

Öz-yeterlik ve proje getirileri boyutunda öğrenim durumu değişkenine göre yönetici ve öğretmenler arasında [$F_{(2-300)}=1,004$, $p<.05$] anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Lisans tamamlama mezunu ($\bar{x}=3,65$) öğretmen ve yöneticiler, lisans mezunu ($\bar{x}=3,76$) ve yüksek lisans mezunu öğretmen ve yöneticiler ($\bar{x}=3,98$), öz-yeterlikleri ve FATİH Projesi'nin getirilerine ilişkin "yüksek" düzeyde olumlu görüşe sahiptirler.

Yönetici ve öğretmenler arasında kurum yeterliği boyutunda [$F_{(2-300)}=0,719$, $p<.05$] öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Lisans tamamlama mezunu ($\bar{x}=2,67$), lisans mezunu ($\bar{x}=2,89$) ve yüksek lisans mezunu ($\bar{x}=3,09$) öğretmen ve yöneticiler kurum yeterlikleri konusunda "orta" düzeyde görüş birliğine varmışlardır. Buna göre, öğrenim durumu fark etmeksizin yönetici ve öğretmenler kurumlarını FATİH Projesi'nin uygulanabilirlik düzeyi açısından yeterli bulmamaktadır.

Genel Lise Yönetici ve Öğretmenlerinin Medeni Durum Değişkenine Göre Eğitimde FATİH Projesinin Kullanımına İlişkin Görüşleri

Eğitimde FATİH projesinin uygulanma düzeyine ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinin medeni durum değişkenine göre karşılaştırılması amacıyla yapılan t-testi analizi sonuçlarına Tablo 8'de yer verilmiştir.

Tablo 8. Eğitimde FATİH projesinin uygulanma düzeyine ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinin medeni durum değişkenine göre karşılaştırılması

Boyut	Cinsiyet	N	\bar{x}	S	sd	t	p
E-İçerik Kullanımı	Evli	255	3,09	0,74	294	0,753	.45
	Bekâr	41	3,00	0,80			
Eğitim Gereksinimi	Evli	255	3,23	0,96	294	0,538	.59
	Bekâr	41	3,15	1,08			
Öğretim Süreçleri	Evli	255	3,92	0,70	294	3,001**	.00
	Bekâr	41	4,26	0,55			
Öz-Yeterlik ve Proje Getirileri	Evli	255	3,79	0,78	294	0,530	.59
	Bekâr	41	3,72	0,84			
Kurum Yeterliği	Evli	255	2,93	1,00	294	1,304	.19
	Bekâr	41	2,70	1,22			

* $p<.05$, ** $p<.01$, *** $p<.001$

Tablo 8 incelendiğinde yönetici ve öğretmenlerin e-içerik kullanımı boyutunda [$t_{(294)}=0,753$; $p>.05$], eğitim gereksinimi [$t_{(294)}=0,538$; $p>.05$], öz-yeterlik ve proje getirileri

[$t_{(294)}=0,530$; $p>,05$] ve kurum yeterliği [$t_{(294)}=1,304$; $p>,05$] boyutlarında medeni durum değişkenine göre anlamlı bir farklılık bulunmazken, öğretim süreçleri [$t_{(294)}=0,67$; $p>,05$] boyutunda anlamlı fark bulunmaktadır

Evli katılımcılar ($\bar{x}=3,09$) ve bekâr katılımcılar ($\bar{x}=3,00$) derslerde e-içerik kullanımlarına ilişkin ve Milli Eğitim Bakanlığı'nun sunduğu e-içerik materyallerine ilişkin "orta" düzeyde görüş bildirmişlerdir. Evli katılımcılar ($\bar{x}=3,23$) ve bekâr katılımcılar ($\bar{x}=3,15$) FATİH Projesi'nin kullanımını konusunda verilecek bir eğitime ihtiyaçlarının "orta" düzeyde olduğunu belirtmişlerdir. Bekâr katılımcılar ($\bar{x}=4,26$), öğretim programlarının FATİH Projesi'nin kullanımını arttırıcı nitelikte değiştirilmesi ve güncelleştirmesi gerekliliğini "çok yüksek" derecede savunurken, evli katılımcılar ise ($\bar{x}=3,92$) "yüksek" düzeyde bir görüş belirtmişlerdir. Evli katılımcılar ($\bar{x}=3,79$) ve bekâr katılımcılar ($\bar{x}=3,72$) öz-yeterliklerinin ve FATİH Projesi'nin getirilerinin yüksek olduğu görüşünü bildirmişlerdir. Kurum yeterliği boyutunda evli katılımcılar ($\bar{x}=2,93$) ve bekâr katılımcılar ($\bar{x}=2,70$) "orta" düzeyde bir görüş ortaya koymuşlardır. Buna göre, medeni durum değişkenine bakılmaksızın katılımcılar FATİH Projesi'nin uygulanabilirliği adına kurumun yeterliği konusunda kaygıları vardır.

Genel Lise Yönetici ve Öğretmenlerinin Kıdem Değişkenine Göre Eğitimde FATİH Projesini Kullanımına İlişkin Görüşleri

Eğitimde FATİH projesinin uygulanma düzeyine ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinin kıdem değişkenine göre karşılaştırılması amacıyla yapılan ANOVA analizi sonuçlarına Tablo 9'da yer verilmiştir.

Tablo 9. Eğitimde FATİH projesinin uygulanma düzeyine ilişkin yönetici ve öğretmenlerin görüşlerinin kıdem değişkenine göre karşılaştırılması

Boyut	Varyansın Kaynağı	Kareler Top.	sd	Kareler Ort.	F	p	Anlamlı Fark
E-İçerik Kullanımı	Gruplar arası	3,547	5	,709	1,240	,290	4-6
	Grup içi	169,968	297	,572			
	Toplam	173,515	302				
	1. 1-5 Yıl Arası (2,89, S:0,42) 2. 6-10 Yıl Arası (3,11, S:0,69) 3. 11-15 Yıl Arası (3,15, S:0,73) 4. 16-20 Yıl Arası (2,94, S:0,72) 5. 21-25 Yıl Arası (3,04, S:0,64) 6. 25 Yıl Üzeri (3,21, S:0,93)						
Eğitim Gereklerini	Gruplar arası	3,444	5	,689	,719	,610	-
	Grup içi	284,515	297	,958			
	Toplam	287,959	302				
	1. 1-5 Yıl Arası (3,19, S:1,17) 2. 6-10 Yıl Arası (2,89, S:0,89) 3. 11-15 Yıl Arası (3,29, S:1,07) 4. 16-20 Yıl Arası (3,11, S:0,91) 5. 21-25 Yıl Arası (3,32, S:0,84) 6. 25 Yıl Üzeri (3,30, S:1,09)						
Öğretim Süreçleri	Gruplar arası	1,700	5	,340	,707		-
	Grup içi	142,854	297	,481			
	Toplam	144,554	302				
	1. 1-5 Yıl Arası (4,24, S:0,47) 2. 6-10 Yıl Arası (4,20, S:0,78) 3. 11-15 Yıl Arası (3,95, S:0,73) 4. 16-20 Yıl Arası (3,92, S:0,55) 5. 21-25 Yıl Arası (3,95, S:0,72) 6. 25 Yıl Üzeri (3,94, S:0,77)						
Öz-Yeterlik ve Proje Getirileri	Gruplar arası	6,013	5	1,203	1,967	,083	3-4
	Grup içi	181,622	297	,612			
	Toplam	187,635	302				
	1. 1-5 Yıl Arası (3,54, S:0,82) 2. 6-10 Yıl Arası (4,07, S:0,68) 3. 11-15 Yıl Arası (4,03, S:0,78) 4. 16-20 Yıl Arası (3,63, S:0,82) 5. 21-25 Yıl Arası (3,75, S:0,80) 6. 25 Yıl Üzeri (3,79, S:0,74)						
Kurum Yeterliği	Gruplar arası	12,145	5	2,429	2,340*	,042	2-3, 2-4, 2-5, 4-6
	Grup içi	308,237	297	1,038			
	Toplam	320,382	302				
	1. 1-5 Yıl Arası (2,95, S:0,61) 2. 6-10 Yıl Arası (3,61, S:1,25) 3. 11-15 Yıl Arası (2,73, S:1,08) 4. 16-20 Yıl Arası (2,67, S:0,97) 5. 21-25 Yıl Arası (2,95, S:0,97) 6. 25 Yıl Üzeri (3,03, S:1,09)						

* $p<,05$, ** $p<,01$, *** $p<,001$

Tablo 9 incelendiğinde, yöneticilerin ve öğretmenlerin e-çerik kullanımı boyutunda [$F_{(5-297)}=1,240$, $p<.05$] kıdem değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmaktadır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu görmek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre; 16-20 yıl arası hizmet süresi bulunan yönetici ve öğretmenlerle ($\bar{x}=2,87$), 25 yıl ve üzeri hizmet süresi bulunan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,03$) arasında anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre 25 yıl ve üzeri hizmet süresi bulunan yönetici ve öğretmenler e-çerikleri derste kullanım konusunda, Milli Eğitim Bakanlığı'nın sunduğu e-çerik konusunda 16-20 yıl arası hizmet süresi olan öğretmen ve yöneticilere kıyasla yüksek düzeyde olumlu düşünceye sahiptirler.

Yönetici ve öğretmenler arasında kıdem değişkenine göre eğitim gereksinimi boyutunda [$F_{(5-297)}=0,719$, $p<.05$] anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. 1-5 yıl arası ($\bar{x}=3,19$), 6-10 yıl arası ($\bar{x}=2,63$), 11-15 yıl arası ($\bar{x}=3,16$), 16-20 yıl arası ($\bar{x}=3,04$), 21-25 yıl arası ($\bar{x}=3,28$) ve 26 yıl ve üzeri ($\bar{x}=3,16$) hizmet süresi olan öğretmen ve yöneticiler FATİH Projesi'nin kullanımına ilişkin eğitime olan gereksinimlerini "orta" düzeyde tanımlamaktadırlar.

Yönetici ve öğretmenler arasında kıdem değişkenine göre öğretim süreçleri boyutunda [$F_{(5-297)}=0,707$, $p<.05$] anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Kıdemi 1-5 yıl arası ($\bar{x}=4,24$), 6-10 yıl arası ($\bar{x}=4,44$), 11-15 yıl arası ($\bar{x}=4,04$), 16-20 yıl arası ($\bar{x}=4,00$), 21-25 yıl arası ($\bar{x}=4,14$) ve 26 yıl ve üzeri ($\bar{x}=4,17$) olan öğretmen ve yöneticiler öğretim programlarının FATİH Projesi'ni daha verimli kullanabilmek adına güncellenmesi gerektiği konusunda "yüksek" düzeyde görüş birliğindedirler.

Yöneticilerin ve öğretmenlerin öz-yeterlik ve proje getirileri boyutunda [$F_{(5-297)}=1,967$, $p<.05$] kıdem değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmaktadır. Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu görmek amacıyla yapılan LSD testi sonuçlarına göre; 11-15 yıl arası hizmet süresi bulunan yönetici ve öğretmenlerle ($\bar{x}=4,05$), 16-20 yıl arası hizmet süresi bulunan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=3,61$) arasında anlamlı fark bulunmuştur. Buna göre 11-15 yıl hizmet süresi bulunan öğretmenler, 16-20 arası hizmet süresi bulunan yönetici ve öğretmenlere kıyasla daha yüksek öz yeterliğe sahiptir ve yine 11-15 yıl hizmet süresi olan öğretmen ve yöneticiler, 16-20 yıl arası hizmet süresi bulunan yönetici ve öğretmenlere göre FATİH Projesi'nin getirileri hakkında daha "yüksek" seviyede olumlu düşünceye sahiptir.

Kurum yeterliği boyutunda [$F_{(5-297)}=2,340$, $p<.05$] kıdem değişkenine göre yöneticiler ve öğretmenler arasında anlamlı fark bulunmaktadır. Farklılığın hangi gruplar arasında oluştuğunu saptamak adına yapılan LSD testi sonuçlarına göre; 6-10 yıl arası hizmet süresi olan öğretmen ve yöneticiler ($\bar{x}=3,98$) ile 11-15 yıl arası hizmet süresi olan ($\bar{x}=2,57$), 16-20 yıl arası hizmet süresi olan ($\bar{x}=2,58$) ve 21-25 yıl arası hizmet süresi olan ($\bar{x}=2,80$) öğretmen ve yöneticiler arasında; 16-20 yıl arası hizmet süresi olan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,58$) ile 25 ve üzeri yıllar arası hizmet süresi olan yönetici ve öğretmenler ($\bar{x}=2,86$) arasında anlamlı farka rastlanmıştır. Aritmetik ortalamalar incelendiğinde, 6-10 yıl arası hizmet süresi olan öğretmen ve yöneticiler kurumlarını donanımsal olarak 11-15 yıl arası, 16-20 yıl arası ve 21-25 yıl arası hizmet süresi bulunan öğretmen ve yöneticilere kıyasla daha yüksek seviyede görmektedirler. 25 yıl ve üzeri hizmet süresi bulunan öğretmen ve yöneticilere göre çalıştıkları kurumlar, 16-20 yıl arası hizmet süresi olan öğretmen ve yöneticilere kıyasla FATİH Projesi'nin sunduğu donanımsal altyapı açısından yeterlidir.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Eğitimde FATİH Projesi'nin uygulanma düzeyine ilişkin yönetici ve öğretmenler arasında öz-yeterlik ve proje getirileri boyutu dışında tüm boyutlarda anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Her iki grup da projenin uygulanması konusunda kendilerini yeterli görmektedir. Bu sonuçlar, Kayaduman, Sırakaya ve Seferoğlu (2011) ile Çiftçi, Taşkaya ve Alemdar'ın (2013) yaptığı çalışma bulguları ile örtüşmemektedir çünkü yapılan çalışmalarda öğretmenler, bilgisayar okur-yazarlık seviyelerinin düşük olması sebebiyle projenin uygulanmasında sorunlar yaşanacağını öne sürmüşlerdir. Yine ortalamalara göre okul yöneticileri akıllı tahta kullanımı konusunda en yüksek düzeyde eğitime ihtiyaç duymaktadır ve yöneticileri öğretmenler izlemektedir. Bu sonuçlar Türel (2012) ve Adıgüzel, Gürbulak ve Sarıçayır (2011) tarafından yapılan çalışmaların bulguları ile paralellik göstermektedir. Bu çalışmalardan elde edilen sonuçlarda da öğretmenlerin FATİH Projesi kapsamında sunulan materyallerin kullanımı konusunda daha kapsamlı eğitim almaları gerekliliği vurgulanmıştır.

Yöneticiler derslerin e-içerik kullanımını desteklemede ve Eğitimde FATİH Projesi'nin uygulanmasına yönelik eğitime ilişkin en yüksek düzeyde olumlu görüşe sahiptir. Öğretmenler müfredat ve ders materyalleri gibi öğretim süreçlerine doğrudan etkisi olan unsurların Eğitimde FATİH Projesi'nin uygulanması ile bütünleşmiş olduğu konusunda yüksek düzeyde görüş birliğine sahiptir. Ortalamalara bakıldığında, yönetici ve öğretmenler FATİH Projesi'nin uygulanmasına ilişkin olarak eğitime gereksinimleri olduğu görüşünü belirtmişlerdir. Hem proje getirileri boyutu hem de eğitim gereksinimi boyutlarında elde edilen bu sonuçlar, Gürol, Donmuş ve Arslan (2012) tarafından yapılan çalışmanın bulguları ile paralellik göstermektedir. Yapılan bu çalışmaya göre öğretmenler projenin yararlı olacağını düşünürken, yeterlilik, bilgi eksikliği gibi konularda problemlerin var olduğunu belirtmişlerdir.

Yöneticilerin, öğretmenlere göre FATİH Projesi'nin uygulanmasına ilişkin görüşleri daha olumlu düzeydedir. Bunun nedeni, yöneticilerin pozisyonları gereği idari anlamda işleyişin diğer gruplara göre daha fazla içinde olmaları ve dolayısıyla tüm boyutlara ait yaşanan tüm süreçlerde oluşan problemlere ve çözümlere daha yakından şahit olmaları olarak gösterilebilir. Yönetici ve öğretmenler arasında branş değişkenine göre öz-yeterlik ve proje getirileri boyutu dışındaki tüm boyutlarda anlamlı farklılığa rastlanamamıştır. Her ne kadar tüm branşlardaki yönetici ve öğretmenlerin öz-yeterlikleri ve projeden beklentileri yüksek seviyede olsa da sosyal bilimler ve spor ve güzel sanatlar branşı grubunda bulunan yönetici ve öğretmenlerin fen bilimleri branşına dâhil olan öğretmenlere göre öz-yeterlikleri üzerine görüşleri daha yüksek seviyededir. Ortalamalara göre, branş değişkeni yönetici ve öğretmenlerin FATİH Projesi'ne ilişkin görüşlerini etkilememektedir. Spor ve Güzel Sanatlar branşına ait öğretmenlerin FATİH Projesi'ne ilişkin görüşlerinin daha olumlu olması ise, bugüne değin derslerinin teknolojik materyallerle işlenebilmesi için gerekli imkânın okullar tarafından sağlanamaması, Eğitimde FATİH Projesi ile laboratuvarlarının akıllı tahta, internet bağlantısı gibi teknolojiler ile donatılması ile bilgisayar destekli öğretimi derslerinde kullanabilecek olmalarının verdiği bir umut olarak yorumlanabilir.

Yaş değişkenine göre yönetici ve öğretmenler arasında Eğitimde FATİH Projesi'nin kullanımına ilişkin görüşleri üzerine tüm boyutlarda anlamlı farklılıklar bulunmuştur. E-içerik kullanımı boyutunda en yüksek ortalamaya sahip olan 31-35 yaş arasında bulunan yönetici ve öğretmenler, aynı zamanda kurumlarını Eğitimde FATİH Projesi'nin uygulanmasına ilişkin donanımsal anlamda en fazla yeterli bulan gruptur. Bütün gruplar öğretim süreçlerinin Eğitimde FATİH Projesi'ne bağlı olarak güncellenmesi konusunda

"yüksek" düzeyde görüş belirtirlerken, 51 yaş ve üzerinde olan yönetici ve öğretmen en yüksek düzeyde hizmet içi eğitime ihtiyaç duymaktadırlar. Bütün gruplar, öğretim süreçleri boyutuna benzer şekilde "yüksek" seviyede görüşü öz-yeterlik ve proje getirileri boyutunda da belirtmişlerdir. Bulgulara göre yaş değişkeni yönetici ve öğretmenlerin FATİH Projesi'ne ilişkin görüşlerini etkileyen önemli bir faktördür. E-içerik kullanımı boyutunda 31-35 yaş arası yönetici ve öğretmenlerin en yüksek düzeyde görüşe sahip olmalarının sebebi, özellikle göreve yeni başlayan yönetici ve öğretmenlere ve diğer gruptaki yönetici ve öğretmenlere göre teknolojiyi derslerine entegre etme farkındalığının oluşması ile açıklanabilir. 51 yaş ve üzeri yönetici ve öğretmenler FATİH Projesi'nin kullanımına ilişkin eğitime en yüksek düzeyde ihtiyaç duymaktadırlar. Buradan, genç yaştaki yönetici ve öğretmenlerin teknolojiye olan ilgilerinin yüksek olması dolayısıyla teknolojiyi daha yakından takip ediyor olmaları bilgisayar teknolojisine olan eğitim ihtiyacını azalttığı ancak bu durumun yaşın ilerlemesi ile ters orantılı olarak arttığı sonucu çıkarılabilir. Bu durum öz-yeterlik ve proje getirileri boyutu için de geçerlidir. Kurum yeterliği boyutunda 41-45 yaş arası yönetici ve öğretmenlerin diğer gruplara göre daha olumsuz görüşe sahip olmalarının nedeni ise, 41-45 yaş arası yönetici ve öğretmenlerin mesleki olgunluklarına ulaşmış ve mesleki tükenmişlik düzeylerinin düşük olması sebebiyle kurumlarını daha nesnel bir yaklaşımla irdeleyebildikleri düşünülebilir.

Çalışmaya katılan yönetici ve öğretmenler arasında Eğitimde FATİH Projesi'nin kullanımına ilişkin cinsiyet değişkenine göre belirtilen görüşler incelendiğinde anlamlı farklılık e-içerik kullanımı, öz-yeterlik ve proje getirileri ve kurum yeterliği boyutlarında bulunmuştur. Ortalamalara göre erkek yönetici ve öğretmenler farklılığın rastlandığı tüm boyutlarda kadın yönetici ve öğretmenlere göre daha yüksek seviyede görüş belirtmişlerdir. Tüm boyutlar genel olarak incelendiğinde erkek ve kadın yönetici ve öğretmenler tüm boyutlarda "yüksek" seviyede görüşe sahiptirler. Ortalamalar erkek yönetici ve öğretmenlerin, kadın yönetici ve öğretmenlere göre daha yüksek düzeyde derslerde e-içerik kullandığını göstermektedir. Bu durum, kadın yönetici ve öğretmenlerin, mesleklerinin dışında, evlerinde de fazladan iş yüklerinin olması sebebiyle bilgisayar başında geçirdikleri zamanın kısıtlı olması, dolayısıyla yeterli e-içerik hazırlama veya internet kaynaklarını e-içerik kullanımı için araştırma imkânı bulamamaları şeklinde yorumlanabilir. Yine bu düşünceden hareketle, erkek yönetici ve öğretmenlerin FATİH Projesi'ne ilişkin materyallere daha fazla erişme olanaklarının olması, kurumlarını bu anlamda daha yeterli gördükleri anlamına geldiği düşünülebilir.

Öğrenim durumu değişkenine göre çalışmaya katılan yönetici ve öğretmenler arasında Eğitimde FATİH Projesinin kullanımına ilişkin hiçbir boyutta anlamlı farklılığa rastlanmamıştır. E-içerik kullanımı, eğitim gereksinimi ve kurum yeterliği boyutlarında yönetici ve öğretmenler öğrenim durumu değişkenine göre "orta" seviyede görüş bildirmişler, öğretim süreçleri ve öz-yeterlik ve proje getirileri boyutlarında "yüksek" düzeyde görüş bildirmişlerdir. Eğitimde FATİH Projesinin kullanımına ilişkin eğitime en yüksek düzeyde lisans tamamlama mezunu yönetici ve öğretmenler ihtiyaç duymaktadırlar. Öğrenim hayatları sırasında gerek bilgisayar teknolojisine ilişkin derslerinin olmaması, olsa da bu derslerin eğitim fakültelerinde uygulanan öğretim materyali hazırlamaya yönelik olmaması bu durumun oluşmasına etken olduğu düşünülebilir. Yüksek lisans mezunu yönetici ve öğretmenler, öğretim süreçlerine FATİH Projesi'ne entegrasyonun sağlanamamasından en yüksek düzeyde rahatsızdırlar. Bunun sebebi, öğrenim düzeyleri gereği alanlarına daha fazla hâkim olmaları ve bu hâkimiyet neticesinde öğretim süreçlerinde yaşanan problemleri daha açık bir şekilde görebilmeleri olarak gösterilebilir.

Yönetici ve öğretmenler arasında medeni durum değişkenine göre Eğitimde FATİH Projesi'nin kullanımına yönelik görüşler incelendiğinde öğretim süreçleri boyutunda anlamlı farklılık bulunmuştur. Bekâr yönetici ve öğretmenler öğretim süreçlerindeki unsurların Eğitimde FATİH Projesinin gereklerine göre güncelleştirilmesi gerekliliğine "çok yüksek" düzeyde görüş bildirirken, evli yönetici ve öğretmenler "yüksek" düzeyde görüş bildirmişlerdir. E-içerik kullanımı, eğitim gereksinimi ve kurum yeterliği boyutlarında "orta" düzeyde görüş bildiren evli ve bekâr yönetici ve öğretmenler, öz-yeterlik ve proje getirileri boyutunda ise "yüksek" düzeyde görüş bildirmişlerdir.

Kıdem değişkenine göre yönetici ve öğretmenler arasında Eğitimde FATİH Projesi'nin kullanımına ilişkin anlamlı farklılığa eğitim gereksinimi ve öğretim süreçleri boyutlarında rastlanmamıştır. Yönetici ve öğretmenler kıdem değişkeninden bağımsız olarak eğitim gereksinimi ve öğretim süreçleri boyutlarına "yüksek" düzeyde görüş bildirmişlerdir. Sadece 1-5 yıl arası hizmet süresi olan yönetici ve öğretmenler öğretim süreçleri boyutunda "çok yüksek" seviyede görüş bildirmişlerdir. Anlamlı farklılığın rastlandığı boyutlardan e-içerik kullanımında yönetici ve öğretmenler "orta" düzeyde görüş bildirirken, 25 yıl ve üzeri hizmet süresi olan yönetici ve öğretmenler bu boyutta en yüksek ortalamaya sahiptir. Anlamlı farklılığın bulunduğu bir diğer boyut olan öz-yeterlik ve proje getirileri boyutunda 6-10 yıl arası kıdeme sahip olan yönetici ve öğretmenler en yüksek düzeyde öz yeterliğe sahip olurken aynı zamanda Eğitimde FATİH Projesi'nden en fazla beklentisi olan grup olma özelliğini de taşımaktadırlar. Bu grupta oluşan farklılık 11 - 15 yıl arası ve 16 - 20 yıl arası hizmet süresine sahip olan yönetici ve öğretmenler arasında gözlenmiştir. Son olarak anlamlı farklılığın rastlandığı kurum yeterliği boyutunda 6-10 yıl hizmet süresi olan yönetici ve öğretmenler "yüksek" düzeyde kurumlarını yeterli bulurken, diğer gruplar "orta" düzeyde kurumlarını yeterli bulmaktadırlar. Yönetici ve öğretmenler arasında kıdem değişkenine göre e-içerik kullanımı boyutunda en yüksek görüş 25 yıl ve üzeri grupta bulunan yönetici ve öğretmenler tarafında belirtilmiştir. Bu gruba ait yönetici ve öğretmenlerin, geçmiş yıllarında bilgisayar destekli öğretim uygulamalarına uzak olmaları, günümüzde bu uygulamalar ile daha fazla buluşabiliyor olmaları, derslerin e-içerik kullanımına ilişkinin artmasına olumlu etki ettiği düşünülebilir. Benzer şekilde, bu kullanımın artmasına paralel olarak daha çok eğitime ihtiyaçları olduğunu düşünmeleri, FATİH Projesi'nin kullanımına ilişkin eğitim gereksinimlerinin yüksek olmasına neden olarak gösterilebilir. Öğretim süreçlerinin teknoloji ile bütünleşmesini oldukça yüksek düzeyde olumsuz olarak niteleyen 1-5 yıl ve 6-10 yıl arası kıdeme sahip yönetici ve öğretmenlerin, meslekte yeni olmaları, lisans eğitimleri boyunca müfredatın teknoloji ile bütünleştirilmiş şekli ile eğitim almış olmaları, aynı durumu meslek hayatlarında da görmek istemeleri bu durumun yorumlanmasına yardımcı olabilir. Kurum yeterliği boyutunda, 6-10 yıl arası kıdeme sahip olan yönetici ve öğretmenlerin yüksek düzeyde olumlu görüş belirtmeleri, meslekte tükenmişlik düzeylerinin diğer gruplara göre çok daha düşük olması, kurumlarından beklentilerini de olumlu yönde etkilemesi, bu nedenle kurumlarının yeterliliğine ilişkin olumlu görüşe sahip olmaları şeklinde yorumlanabilir.

Bu sonuçlar çerçevesinde gerek araştırmacılara ve gerekse uygulamacılara şu öneriler getirilebilir:

1. Eğitimde FATİH Projesi kapsamında okullara etkileşimli tahta kurulumları gerçekleştirilmiştir ve yönetici ve öğretmenlerin projeden beklentilerinin yüksek olduğu ancak kurumlara şu ana kadar yapılan donanımsal anlamdaki düzenlemelerin yönetici ve öğretmenler tarafından yetersiz bulunduğu

saptanmıştır. Donanımsal altyapıya ait eksiklerin belirlenerek bir an önce yetkililerce giderilmesi gerekmektedir.

2. Proje bileşenlerinin daha verimli kullanılabilmesi için eğitim gereksinimi konusunda eğitimciler görüş birliği içindedirler. Öğretmenler, birçoğunun 2012 - 2013 eğitim - öğretim yılı içinde Eğitimde FATİH Projesi uygulanmasına ilişkin hizmet içi eğitime katılmalarına rağmen eğitime gereksinim duymaktadırlar. Bu sebeple bilişim teknolojileri cihazlarının özellikle etkileşimli tahtanın kullanımı, oluşabilecek basit sorunların çözümü konusunda öğretmenlere içeriği, süresi yeniden düzenlenmiş bir hizmet içi eğitim uygulanmalıdır.
3. Proje bileşenlerinde oluşabilecek donanımsal problemlerin anında giderilebilmesi için okullarda teknik ekibin bulunması gerekmektedir.
4. Çalışmada öğretim süreçleri adıyla anılan boyutun içeriğinde bulunan öğretim programları, ders müfredatları ve ders içi etkinliklerin Eğitimde FATİH Projesi kapsamında sunulan etkileşimli tahta, animasyon, simülasyon, çevrim içi soru bankaları ve sınavlar gibi elektronik içerikle uyumlu hale getirilmesi ve öğrencilere elektronik ortamda sunulması sağlanmalıdır.
5. Öğretmenler sadece donanımsal anlamda yeterli kazanmamalı, aynı zamanda yazılımsal anlamda da yeterli hale gelmelidir. Bu sebeple öğretmenlere kendi branşlarına ait konular üzerine elektronik içerik hazırlama konusunda yoğun eğitim verilmeli, bu sayede ülke çapında öğrencilerin ulaşabileceği elektronik içerik miktarının artırılması sağlanmalıdır.
6. Milli Eğitim Bakanlığı ve Yüksek Öğretim Kurulu arasında oluşturulacak işbirliği ile eğitim fakültelerinde elektronik içerik hazırlanması ve yönetilmesi konusundaki dersler zorunlu hale getirilerek, öğretmen adayları Eğitimde FATİH Projesi kullanımına hazır hale getirilmelidir.
7. Eğitimde FATİH Projesi genel liselerde 2012 - 2013 yılında uygulanmaya başlamıştır, bundan sonraki süreçte tüm liselerde ve ardından ilk ve ortaokullarda uygulanacaktır. Bu konuya ilişkin yapılacak araştırmalarda araştırmacılar, araştırma evreni olarak tüm liseler ile tüm ilk ve ortaokullardaki yönetici, öğretmen ve öğrencileri üzerinde de bu araştırmayı uygulayabilir. Bu sayede gerek Eğitimde FATİH Projesi'nin kullanımına ilişkin görüşlerde gerekse teknolojiye karşı tutumlarda genel bir görüş sağlanabilir. Bu genel görüş sağlanırken aynı zamanda farklı öğrenim kademelerinin de karşılaştırması yapılabilir.
8. Araştırmanın denetim boyutun da göz ardı edilmeyerek, il eğitim denetmenleri ve bakanlık denetçileri de araştırmaya dâhil edilebilir.

KAYNAKÇA

- Adıgüzel, T., Gürbulak, N. & Sarıçayır, S. (2011). Akıllı tahtalar ve öğretim uygulamaları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (15),457-471.
- Çiftçi, S., Taşkaya, S. M. & Alemdar, M. (2013). Sınıf öğretmenlerinin Fatih projesine ilişkin görüşleri. *İlköğretim Online*, 12 (1), 227-240.
- Gürol, M., Donmuş, V. & Arslan, M. (2012). İlköğretim kademesinde görev yapan sınıf öğretmenlerinin Fatih Projesi ile ilgili görüşleri. *Eğitim Teknolojileri Araştırma Dergisi*, 3 (3). www.et-ad.net/.

- Heafner, T. (2004). Using technology to motivate students to learn social studies. *Contemporary Issues in Technology and Teacher Education*, 4 (1), 42-53.
- İnel, D., Evrekli, E. & Balım, A. G. (2011). Öğretmen adaylarının fen ve teknoloji dersinde eğitim teknolojilerinin kullanılmasına ilişkin görüşleri. *Afyon Kocatepe Üniversitesi Kuramsal Eğitim Bilim Dergisi*, 4 (2), 128-150.
- Karagöz, Y. & Kösterelioğlu, İ. (2008). İletişim becerileri değerlendirme ölçeğinin faktör analizi metodu ile geliştirilmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21, 81-98.
- Kayaduman, H., Sırakaya, M. & Seferoğlu, S. S. (2011). Eğitimde fatih projesinin öğretmenlerin yeterlik durumları açısından incelenmesi. *Akademik Bilişim'11 - XIII. Akademik Bilişim Konferansı Bildirileri*. 2-4 Şubat 2011. İnönü Üniversitesi, Malatya.
- MEB (2013). *FATİH Projesi*. <http://fatihprojesi.meb.gov.tr>. İndirme Tarihi: 22.02.2013.
- Nakip, M. (2003). *Pazarlama araştırmaları, teknikler ve (SPSS destekli) uygulamalar*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Orhan, F. & Akkoyunlu, B. (2003). Eğitici bilgisayar formatör (master) öğretmenlerinin profilleri ve uygulamada karşılaştıkları güçlüklerle ilişkin görüşleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 24, 90-100.
- Öncü, S. (2013). Eğitimde sistemik değişim. *Öğretim teknolojilerinin temelleri: teoriler, araştırmalar, eğilimler*. (Edt: K. Çağiltay & Y. Göktaş). Ankara: Pegem Akademi. ss. 373-396.
- Özdamar, K. (2003). *Modern bilimsel araştırma yöntemleri*. Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Perkmen S. & Tezci, E. (2011). *Eğitimde teknoloji entegrasyonu*. Ankara: Pegem A Yayıncılık. Ankara.
- Rıza, E. T. (2001). *Eğitimde bilgisayar teknolojisi*. İzmir: Kanyılmaz Matbaacılık.
- Schermelleh-Engel, K., Moosbrugger, H. & Müller, H. (2003). Evaluating the fit of structural equation models: Test of significance and descriptive goodness-of-fit measures. *Methods of Psychological Research - Online*, 8 (2), 23-74.
- Türel, Y. K. (2012). Öğretmenlerin akıllı tahta kullanımına yönelik olumsuz tutumları: Problemler ve ihtiyaçlar, *İlköğretim Online*, 11 (2), 423-439.
- Yılmaz, K. & Horzum, B. M. (2005). Küreseleşme, bilgi teknolojileri ve üniversiteler. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6 (10), 103-121.

Principals' and Teachers' Opinions about the Use of Project FATİH in Education⁴

İlhan GÜNBAI⁵ & Tayfun YÖRÜK⁶

Introduction

Technological developments have been implemented in many areas. Among these areas, the most common and widespread one is in the field of education. Because of this, any development in technology affects the instructional continuum directly. Using technological advances such as smart boards, computers, and projection tools in a classroom environment encourages students to focus on learning. In addition, by increasing their levels of self-confidence and motivation, technology enables students to improve their cognitive skills. The National Ministry of Education of Turkey started a program called Project FATİH (abbreviation for "The project of movement for increasing the opportunities and recruitment of technology") in December 2010. With this project, the National Ministry of Education aims to develop educational e-content and to adapt this content to the progression of education. Moreover, by arranging distance education for teachers, Project FATİH intends to provide opportunities for the integration of information technology with instructional coursework.

Project FATİH is a well-designed example reflecting up-to-date changes in Turkey. In the scope of this project, setting up smart boards, providing auxiliary technological devices for all elementary and high schools, giving tablet pc's to both students and teachers, publishing course textbooks digitally for tablet pc's, and, in addition to these, making possible access of developed e-content through the Internet are the main steps.

The first element of the implementation of Project FATİH is setting up the infrastructure for classrooms. Under this element, all classrooms will be designed with hardware such as interactive smart boards, wireless Internet connections, multi-functional printers, document cameras, and tablets, and software to use with this hardware. Another element of the project is to provide e-content as instructional material and to enable teachers and students to present these materials in the classroom. From organizing the physical environment of this technology to helping students and teachers become aware of the advantages and disadvantages of Internet use, the last component, titled "provision of the use of conscious, reliable, manageable, and scalable IT and Internet," covers a large portion of the project.

In this study, based on the foregoing, general high school principals' and teachers' opinions about Project FATİH's applicability, which began in the academic year 2012–2013, were researched. While investigating these opinions, answers were sought for the following questions:

1. What are the opinions of general high school principals and teachers about the use of Project FATİH in education?
2. Do the opinions of general high school principals and teachers about the use of Project FATİH in education differ according to their duties, branches, ages, gender, educational status, marital status, or seniority?

⁴ A part of the study produced from the master thesis Yörük (2013)

⁵ Assoc. Prof. Dr. - Akdeniz University, Educational Sciences Department - igunbayi@akdeniz.edu.tr

⁶ PhD student - Akdeniz University, Educational Sciences Institute- t.yoruk@gmail.com

Method

In this study, which was carried out in the academic year 2012–2013 in high schools, principals' and teachers' ideas about the use of Project FATİH were determined. A survey model was used in this research, and the sample of the research comprises 58 principals and 835 teachers in 16 high schools located in the Muratpaşa district of Antalya in the academic year 2012–2013. Samples for the research comprised 51 (88%) of 58 principals and 270 (32%) of 835 teachers, who were selected using a random method.

While trying to determine general high school principals' and teachers' opinions about the applicability of Project FATİH, first, the questionnaires in the literature were investigated. The items gathered from literature and the items in the survey developed by the Ministry of National Education's team for Project FATİH were rearranged, and a new survey titled "Opinions about the Use of Project FATİH in Education" was prepared. Items in the new survey were reorganized for each category of contributors, i.e., principals and teachers. Data collected from surveys were analyzed by statistical computer software SPSS 13.0 and LISREL 8.54. In the analysis process, with the help of software, the test frequency (f), percentage (%), mean (\bar{X}), standard deviation (SD), t-Test, LSD, and One Way ANOVA were used. In the research, the accepted level of significance was 0.05.

The exploratory factor analysis method was employed for the determination of the number of factors in the survey. As a result, it was seen that the value of the Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) test was .822, and the value of Bartlett's Sphericity test was 5375 ($p < .000$). By examining the table "Total Variances Explained," the items of the survey were collected under 10 factors. To get the factors of the survey, a rotation process was applied and the rotation were specified with five factors accounting for 23,370%, 13,525%, 9,892%, 6,647% and 5,736% in the software. Finally a five factor solution accounting for 59,170% of total variance emerged as the best solution. These five factors were named as follows: the Use of E-Content, Requirement for Education, Progress of Instruction, Self-Efficacy and the Returns of the Project, and Adequacy of the Institution. Following exploratory factor analysis, in order to verify the structure of factors extracted in the exploratory analysis, a confirmatory factor analysis test was performed using LISREL 8.54. Investigating the results of confirmatory factor analysis, the fit indices were found as [$\chi^2=341.78$, $sd=140$, $P < .001$], (χ^2/sd)=2.441, RMSEA=0,075, GFI=0,88, and AGFI=0,83. It was observed that the value of χ^2/sd is in the range of acceptance, and the values of RMSEA, GFI, and AGFI were very close to the range of acceptance.

Findings and Conclusions

General high school principals' and teachers' score averages to the factors the Use of E-Content, Requirement for Education, Progress of Instruction, Self-Efficacy and the Returns of the Project, and Adequacy of the Institution were 3,07, 3,24, 3,96, 3,78, 2,90 respectively. When examining the averages, it was understood that all of the contributors had a high level of self-efficacy and also hoped for many returns from the Project FATİH. However, although general high school principals and teachers had positive feelings about themselves and the project itself, they did not consider their institutions as sufficient enough for the implementation of the Project FATİH.

Between the contributors, except for the dimension titled Self-Efficacy and the Returns of the Project, there were significant differences in all dimensions. Principals had the highest level of opinion about supporting the use of e-content in the classroom and about in-service training for the use of Project FATİH in education, while teachers had the highest

level of consensus on the integration of the components that directly affect the instructional process, such as the present curriculum and course materials with the use of Project FATİH. Examining the averages in groups, it was obvious that principals had a greater need for education in the use of the project than teachers. In general, means of the individual groups' answers for the opinions about the use of the Project FATİH showed that principals had more positive thoughts than teachers. For this extraction, it could be a reason that they were involved in the processes of the management of Project FATİH to a greater degree than teachers because of their administrative roles in the schools, and thus they saw the problems, solutions, the causes of the insufficiency, etc. in greater detail than did the teachers.

Implications

In this part, it could be said that although some of the infrastructure parts of the project FATİH were set up, teachers regarded the work done until now as unsatisfactory to meet the expectations of students and teachers about the project. Thus, the project's administrators and practitioners should fill the gaps in hardware infrastructure. It can be understood in the results of the research that teachers need in-service training. To respond to this requirement, an in-service training program that focuses on the use of smart boards, the preparation of e-content materials, and solving simple problems that occur during class time should be arranged. In addition to this, a technical team should be placed in schools during class times to address technical difficulties. With the collaboration of the Ministry of National Education and the Board of Higher Education, courses that have curriculum about the use of Project FATİH's hardware and software should be added for faculties of education, whereby prospective teachers become prepared for the new style of education being adopted in schools. For researchers, it can be suggested that this study can be further examined by adding the opinions of supervisors. In this way, supervisors' opinions about the difficulties that are faced during the supervision process can be determined.

Key Words: FATİH Project, High schools, School principals, Teachers

Atıf için / Please cite as:

Günbayı, İ & Yörük, T. (2014). Yönetici ve öğretmenlerin eğitimde fatih projesinin uygulanma düzeyine ilişkin görüşleri (Antalya ili Muratpaşa ilçesi örneği) [Principals' and teachers' opinions about the use of project FATİH in education]. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi - Journal of Educational Sciences Research*, 4 (1), 189-211. <http://ebad-jesr.com/>